

התפילות לשלום המדינה: גישות שונות לגאולה

הרב אורי ח. כהן

אבינו ש' בש'מים, עזור וברך את ארצנו ואת ארצות הברית באמריקה. ש' ים אהבה ואחווה בין כל תושבי ארצנו. בך את כל מנהיגי המדינות האלו, ותן בלבם רוח חכמה ובינה לקיים ש' לום הארץ וחרותה. בך את מדינת יש' ראל, ראש' ית צמיחת גאולתנו. וקיים בה מקרא שכתוב "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" (מיכה ד: ב). ופרוש ש' לום על כל העולם, וכל ישבי תבל ישפנו לבטח. וכן יהי רצון. ונאמר אמן.

5. סידור שערי תפילה

(NY: Central Conference of American Rabbis, 1978)

ברך את מדינת יש' ראל והגן עליה באברת חסדך. חזק את ידי מגני המדינה, ותן ש' לום בארץ, וש' מחת עולם ליוש' ביה. והופע בהדר גאון עזך על כל יוש' בי תבל ארצך, ויאמר כל אש' ר נש' מה באפו: ה' אלוהי יש' ראל מלך ומלכותו בכל מש' לה. אמן סלה.

6. סידור שים שלום

(NY: United Synagogue of America, 1985), עמ' 416

אבינו ש' בש'מים, צור יש' ראל וגואלו, בך את מדינת יש' ראל, ראש' ית צמיחת גאולתנו. הגן עליה באברת חסדך, ופרס עליה סכת ש' לומך; וש' לח אורך ואמתך לראש' יה, ש' ריה ויועציה, ותקנם בעצה טובה מלפניך. חזק את ידי מגני ארץ קדש' נו, והנחילם אלוהינו ישועה, ונעטרת נצחון תעטרים, ונתת ש' לום בארץ וש' מחת עולם ליוש' ביה. ונאמר אמן.

7. סידור העבודה שבלב

(התנועה ליהדות מתקדמת בישראל, 1981)

צור יש' ראל וגואלו. בך נא את מדינת יש' ראל, ראש' ית צמיחת גאולתנו. הגן עליה ברב חסדך, ופרש עליה סכת ש' לומך. ש' לח אורך ואמתך לראש' יה, לשופטיה ולנבחריה, ותקנם בעצה טובה מלפניך, למען ילכו בדרך הצדק, החפש והישר. חזק ידי מגני ארץ קדש' נו, והנחילם ישועה וחיים. ונתת ש' לום בארץ וש' מחת עולם ליוש' ביה. פקד נא לברכה את אחינו בית יש' ראל בכל ארצות פזוריהם. טע בלבם אהבת ציון ומי בהם מפל עמנו יהי אלוהיו עמו ויעל לירושלים עירך, אשר נקרא שמך עליה (על פי עזרא א: ג). האצל מרוחך על כל יוש' בי ארצנו. הסר מקרבנו שגאה ואיבה, קנאה ורשעות. וטע בלבנו אהבה ואחווה, ש' לום ורעות. וקיים במהרה חזון נביאך (ישעיה ב: ד): "לא ישא גוי אל גוי חרב, ולא ילמדו עוד מלחמה". ונאמר אמן.

8. הרב ישראל ברודי (1895-1979), חיבר ב1948

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את מדינת יש' ראל, ויגלה כבוד מלכותו על האדמה אשר נשבע לאבותינו לתת לנו.

אנא ה', יהי חסדך עם ראש' יה ויועציה להקין אותה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם. תן בלבם אהבתך ויראתך לעבדך באמת ובתמים. ויקים בקמינו דברי עבדך הנביאים: "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" (מיכה ד: ב).

1. הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג (1886-1959)

והרב בן ציון מאיר חי עוזיאל (1880-1953) –

יסודה ותיקונה, 1948. [המילים האלו ניתוספו אח"כ.]

אבינו ש' בש'מים, צור יש' ראל וגואלו, בך את מדינת יש' ראל, ראש' ית צמיחת גאולתנו. הגן עליה באברת חסדך, ופרש עליה סכת ש' לומך; וש' לח אורך ואמתך לראש' יה, ש' ריה ויועציה, ותקנם בעצה טובה מלפניך. חזק את ידי מגני ארץ קדש' נו, והנחילם אלוהינו ישועה, ונעטרת נצחון תעטרים, ונתת ש' לום בארץ וש' מחת עולם ליוש' ביה.

ואת אחינו כל בית יש' ראל, פקד נא בכל ארצות פזוריהם, ותוליכם מהרה קוממיות לציון עירך ולירוש' לים מש' כן ש' מך, ככתוב בתורת מש' ה עבדך: "אם יהיה נדחך בקצה הש' מים, מש' ס יקבצך ה' אלוהיך ומש' ס יקחך. והביאך ה' אלוהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירש' תה [והיטבך והרבך מאבותיך]" (דברים ל: ד-ה).

ויחד לבבנו לאהבה וליראה את ש' מך, ולש' מר את כל דברי תורתך. [וש' לח לנו מהרה בן דוד מש' יח צדקך, לפדות מחכי קץ ישועתך.] הופע בהדר גאון עזך על כל יוש' בי תבל ארצך, ויאמר כל אש' ר נש' מה באפו: ה' אלוהי יש' ראל מלך ומלכותו בכל מש' לה. אמן סלה.

2. ש"י עגנון (1887-1970), כת"י בארכיון עגנון.

הובא ע"י דן לאור, ש"י עגנון: היבטים חדשים (1995)

אבינו ש' בש'מים, צור יש' ראל וגואלו, בך את מדינת יש' ראל, ראש' ית צמיחת גאולתנו. הגן עליה באברת חסדך, ופרש עליה סכת ש' לומך; וש' לח אורך ואמתך לראש' יה, ש' ריה ויועציה, ותקנם בעצה טובה מלפניך. תנה עזך ויבורתך, וחזק ידי מגני ארצך, לוחמי מלחמתך. והנחילם ה' אלוהינו ישועה, ונעטרת נצחון תעטרים, ונתת ש' לום בארץ וש' מחת עולם ליוש' ביה.

ואת אחינו פליטת עמך בית יש' ראל, פקוד בכל ארצות פזוריהם, ותוליכם מהרה קוממיות לציון עירך ולארץ מש' כן ש' מך, כמו ש' כתבת בתורתך: "אם יהיה נדחך בקצה הש' מים, מש' ס יקבצך ה' אלוהיך ומש' ס יקחך. והביאך ה' אלוהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירש' תה", למען נשמור חוקיך ונעשה רצונך.

והופע בהדר גאון עזך על כל יוש' בי תבל ארצך, ויאמר כל אש' ר נש' מה באפו: ה' אלוהי יש' ראל מלך ומלכותו בכל מש' לה. אמן סלה.

3. הרב איסר יהודה אונטרמן (1886-1976)

חיבר בה' אייר 1948. הובא ע"י הרב אהרו ארנד,

פרקי מחקר ליום העצמאות (תשנ"ח), עמ' 193

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את חברי הממשלה והמועצה של מדינת יש' ראל. . . . הקב"ה ישמרים ויצילים מכל צרה ומצוקה, ויתן בלבם חכמה ובינה, לנהל את עניני האומה בצדק ובמישרים, להשפין ש' לום במדינה ולהגן עליה.

4. הרב דוד די סולה פול (1885-1970)

The Traditional Prayer Book for Sabbath and Festivals

(NY: Rabbinical Council of America, 1960)

מחריד (ירמיהו ל:). ופרוש ספת שלומך על כל יוש' בי תבל ארצך. וכן יהי רצון, ונאמר אמן.

9. Rabbi Dr. Norman Lamm (1927-), *Supplement for the Days of Remembrance and Thanksgiving* (NY: The Jewish Center, 1973), p. 6

There are two forms of the Prayer for the State of Israel currently in use. I have chosen the shorter one not only for reasons of brevity, but also because it is less ideologically demanding; it makes no assumptions about the Messianic nature of the State. Thus, even those who are hesitant about committing themselves to clear knowledge of our position in God's redemptive process can join in thanksgiving for His benevolence in reestablishing our national dignity.

10. Rabbi Bernard M. Caspar, "Reishit Zemichat Ge'ulateinu," in *Tradition and Transition: Essays Presented to Chief Rabbi Sir Immanuel Jakobovits* (1986). <http://www.wzo.org.il/en/resources/view.asp?id=1431> [S]ome see in this omission a "reservation of judgment on whether the present State of Israel is in fact the embryonic nucleus out of which the ultimate Redemption is bound to develop with all its universal ramifications of the Messianic era." On the other hand the first version has been seen as a recognition that the Jewish State is indeed "the fulfillment of our hopes and prayers" and "the incipient phase in the process of the promised redemption" (**Chief Rabbi Sir Immanuel Jakobovits**, "The National Idea – Differing Religious Attitudes," in *L'Eylah*, Spring 5737).

Whether the deduction in both cases is not reading into the text more than was intended by either of the distinguished authors is questionable. . . . Whether, in formulating his prayer for the State of Israel, at the time of its founding in 1948, the then British **Chief Rabbi Sir Israel Brodie** deliberately, and as a matter of religious policy and teaching, avoided the use of the words "Reshit Zemichat Geulatenu" seems extremely questionable. Most of his other published writings give a clear indication of his deep-seated belief that contemporary events were indeed a sign of Messianic beckoning and urging. Nowhere do we find evidence of his having "reserved judgment," so to speak, on the redemptive implications of modern Israel and its impact on the Jewish People. Moreover the Brodie version was uninfluenced by later events like the Six Day War and the liberation and reunification of Jerusalem. The probability is that he drew up the text of his Prayer independently of his renowned contemporary, the late Chief Rabbi Herzog, and without consultation with him. Had Sir Israel known of it in time, he might well have incorporated the phrase "Reshit Zemichat Geulatenu," or something like it, in his own version also.

11. Rabbi Yehuda Amital (1924-), "What is the Meaning of 'Reshit Tsemihat Ge'ullatenu'?" (*sicha* on Yom ha-Atsma'ut 5765), *Tradition* 39:3 (Fall 2006), pp. 7-14. <http://www.vbm-torah.org/yyerush/yeru65-rya.htm> When R. Herzog spoke of the beginning of the flowering of our redemption, he did not mean the messianic redemption; rather, he meant the simple redemption consisting of Jewish sovereignty in the land. . . . [W]e understand that there was never any *hillul Hashem* –

אבינו ש' בש' מים, ש' ים ש' לום בארץ וש' מחת עולם על כל יוש' ביה. ושב יעקב וישקט ושאנו, ואין desecration of God's name – like the Holocaust, nor any *kiddush Hashem* – sanctification of God's name – like the establishment of the State. There can be no doubt that praise and thanks should be offered for the establishment of the State, even if it is not a messianic redemption, the "revealed end." Indeed, in 1948 we did not speak of the *Mashi'ah*. We prayed for *malkhut Yisra'el* and sufficed with sovereignty comparable to that of the Second Temple period. There is no doubt that we attained at least that much. During Ezra's time, very few people came back to Israel; in our time – thank God, we have reached five or six million. We have never had such numbers here! . . . In any event, we must rejoice today just as we rejoiced in 1948.

12. הרב שאר ישוב כהן (1927-),

מראיין ע"י עפרה לקס, "להודות על העבר למרות ההווה,"
כשבוע, גליון 189 (27.4.06), עמ' 17

בתפילתו של רבה הראשי של חיפה, הרב שאר ישוב כהן, נוספה מילה אחת קטנה, מילה משאלה. בתפילה לשלום המדינה הוא מבקש מהבורא שיברך את מדינת ישראל "שְׁתֵּהִיהָ רֵאשׁ ית צְמִיחַת גְּאֻלְתָּנוּ". הוא, אישית, כבר לא קובע עובדות.

"כשרבותי, הרבנים הרצוג ועוזיאל, קיבלו את נוסח התפילה לשלום המדינה מש"י עגנון, ותיקנו אותו", מספר הרב כהן, "שאלתי את הרב הרצוג כיצד נקבע בתפילה שמדינת ישראל היא ראשית צמיחת גאולתנו. הרב השיב לי שיש גמרא מפורשת במסכת סנהדרין [דף צח. – אורלי], לפיה כשבתים נבנים בישראל והעצים נותנים פריים בעין יפה, אין לך קץ מגולה מזה. השנה ראיתי בתים חרבים ועצים עקורים [בגוש קטיף], אז אני כבר לא בטוח. אני מתפלל שהשמחה תהיה גם על פדות נפשנו ולא רק על פדות גופנו".

13. הרב אהרן ארנד, פרקי מחקר ליום העצמאות

(בר אילון, תשנ"ח), עמ' 199-200

הרב שאול ישראל הורה לא לומר את התפלה לשלום המדינה כדי לא לברך את ראשיה, שריה ויועציה. זאת, מחמת שהממשלה פעלה לכינון קשרים עם ראשי אש"ף ולחתימה על הסכמי אוסלו. כן נהגו גם בבית הכנסת של **הרב שלמה גורן**. הרב גורן עצמו אמר כי אם ישמיטו את המשפט "רֵאשׁ ית, ש' רֵיה וְיוֹעֲצֶיהָ" ניתן יהיה לומר את התפילה. בעקבות זאת היו בתי כנסת שאמרו "יוש' לח אורך ואמתך לכל בניך יוש' בי ארצך, והעמיד בראשם אנשי חיל וראי אלהים, ותקנם בעצה טובה מלפניך". אף **הרב משה צבי נריה** נהג זמן מה לשנות את נוסח התפילה, ואמר "הגן עליה מפני ראש' ית, ש' רֵיה וְיוֹעֲצֶיהָ".

14. הרב יעקב אריאל (1937-),

"תפלה לשלום המדינה", כ"ג אב תשס"ה.

<http://www.yeshiva.org.il/ask/viewask.asp?id=14264>

אדרבה, יש לבקש ביתר שאת, שה' יתקן את השרים והיועצים בעצה טובה. אולי יש להוסיף גם שיתן להם לב רחום יותר וגישה אנושית יותר כאשר הם מחליטים החלטות כה גורליות.

15. הרב שלמה אבינר (1943-), "אני אומר תפלה

לשלום המדינה", באהבה ובאמונה, תשרי תשנ"ו.

<http://www.kipa.co.il/jew/show.asp?id=1299>

יש הרואים את הצללים ויש הרואים את האור שלפני
הצללים ובכלל: אם יש צללים, סימן שיש אור. והאור
הזה הוא כל כך מתוק. לכן אני אומר את התפלה
לשלוש המדינה.